

Shemithah Exports: The Case of Jaffa Oranges

Victoria Day Yarchei Kallah 5781

R' Sammy Bergman-sbergman@torontotorah.com

Introduction: The Importance of Israeli Exports

1. Israeli Ministry of Agriculture, Ministry of Agriculture summarizes Israeli agriculture's central facts & figures, November 22, 2020

https://www.moag.gov.il/en/Ministrys%20Units/Spokesmanship%20and%20Publicity%20Department/publications/2020/Pages/last_year.aspx

Genuine Israeli Pride: In the past year (2019), the export value of fruit (including citrus) and fresh vegetables totaled **\$682 million**, with the main export destinations being EU countries and Russia.

2. Rabbi Yaakov Ariel (21st Century Israel), In the Tent of Torah 3:8, Exporting Shemithah Fruits

כידוע, ישנם ענפים רבים בחקלאות הישראלית המבוססים בעיקרם על יצוא לחו"ל. יצוא זה עומד בתחרות קשה ביותר עם ארצות אחרות בעלות כח עבודה זול וקירבה לשוקי אירופה הפסקת היצוא לשנה אחת עלולה למוטט את הסיכוי ליצוא בשנים שלאחר מכן, ובכך לכרות את הענף החקלאי, המבוסס על היצוא. האם יש פתרון הלכתי לבעיית היצוא בשנת השמיטה?

As is well known, there are many industries in Israeli agriculture that are mainly based on exports abroad. These exports are in very tough competition with other countries with cheap labor and proximity to European markets. The cessation of exports for one year may collapse the chance of exports in subsequent years, thus cutting off the agricultural industry, which is based on exports. Is there a halachic solution to the export problem in the shemithah year?

The Prohibition Against Export: Read Sources 3-5 to learn about the prohibition against export Shemithah produce:

3. Vayikra 25:6-7

וְהָיְתָה שְׁבַת הָאָרֶץ לְכֶם לְאֹכְלָהּ לָהּ וְלַעֲבָדֶיהָ וְלַאֲמָתָהּ וְלַשְׁכִּירָהּ וְלִתְּוָשְׁבֵי הַגָּרִים עִמָּךְ: וְלַבְּהֵמָתָהּ וְלַחַיָּה אֲשֶׁר בְּאֶרֶץ מִתְּנֶהָ כָּל-תְּבוּאָתָהּ לְאָכְלָהּ:
And the Sabbath of the land shall be for you to eat, for you and your servant, and your maidservant, and for your worker and your resident who lives with you. And for your livestock and the wild animals in your land, all the grain shall be to eat.

4. Torat Kohanim Behar, 1:1:9

(ט) אשר בארצך, מה שבארצך אוכלים לא מה שהוציא עקילס לעבדיו (לפונטוס) [לפונטוס], א"ר שמעון שמעתי בפירוש שמוציאים לסוריא ואין מוציאים לחוצה לארץ.

That is in your land- You can eat what is in your land, not what Aquilas brought out to his servants to Fontus (a location in Syria), Rabbi Shimon said: "I have heard explicitly that we export to Syria, and we don't export to [lands outside of Israel]".

5. Mishnah Shviit 6:5

אין מוציאים שמן שרפה ופירו' שביעי' מהארץ לחו"ל א"ר שמעון שמעתי בפירוש שמוציאין לסוריא ואין מוציאין לחוץ לארץ:
We don't export impure Terumah oil or Shemithah fruit from the Land [of Israel] to outside the land. Rabbi Shimon said: "I have heard explicitly that we export to Syria, and we don't export to [lands outside of Israel]".

- *What is the subject of Vayikra 25:6-7? Based on the verses, what does the Torah want to happen to Shemithah produce?*

- Compare and contrast the Torah Kohanim with the Mishna in Shviit. What is similar about them and how do they differ?

“ביעור” - “Removal of Shemitah Produce”: One of the mitzvot which must be performed upon Shemitah produce is the mitzvah of “biur” or “removal”. The Mishnayot in Shviit chapter 9, and the Talmud in Pesachim 52b, clarify that when a certain type of produce is no longer available in the “fields”, it can no longer be eaten until one performs “ביעור”. However, the Rishonim disagree about the method one must use to “remove” Shemitah produce and what the status of the produce is after “removal

- **Rambam Laws of Shemitah Chapter 7-** explains that if one can't eat her Shemitah produce by the time of “biur”, they must destroy the produce.
- **Ramban on Vayikra 25:6, Tosafot Pesachim 92b-** explains that “biur” means declaring the produce ownerless, removing it from one's home, and making it available to the public. After this is done, one can reclaim the produce and continue eating it.
- **Raavad on Rambam Laws of Shemitah Chapter 7-** combines the other two opinions. At stage 1 of “biur” when the fruits are no longer available at a certain locale, one can simply declare them ownerless and later reclaim them. However at stage 2 of “biur”, when the produce is no longer available in the entire region, one must destroy the produce entirely.

Read Sources 6-9- Consider whether the prohibition against exporting Shemitah produce relates to the mitzvah of biur. Does this question depend on what the definition and goal of biur is? If it is unrelated to biur, why is export prohibited?

For More on Biur: <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/999598/rabbi-sammy-bergman/biur-peiros-shviit-1/>

6. Talmud, Pesachim 52b

תנו רבנן: פירות שיצאו מארץ ישראל לחוצה לארץ - מתבערין בכל מקום שהן, [דברי רבי]. רבי שמעון בן אלעזר אומר: יחזרו למקומן ויתבערו, משום שנאמר בארץ- הא אפיקתיה! (ללימוד אחר) - קרי ביה בארץ, בארץ, - אי נמי: מאשר בארץ

The Rabbis taught: fruit which was exported from Israel to outside the land- can be “removed” in any place they are [these are the words of Rabbi]. Rabbi Shimon the son of Elazar said: “they should be returned to their place [in Israel] and removed because it says (Vayikra 25:7) “In your land”- [Gemara asks] We already used that verse- (to teach a different law)-! [Gemara answers] We can derive this law from the extra suffix, or from the word “that” are in you land.

7. Rabbi Avraham Ibn Daud (12th century France) on Torat Kohanim ibid.

אשר בארץ: פירוש שאם יצאו פירות שביעית לחוצה לארץ אסורין באכילה: ונראה לי הטעם כדי שלא יתחלפו בפירות חוצה לארץ ונמצאו בפירות ונמצא פירות שביעית יוצאין לחולין

That are in you land: meaning- if the fruits [are brought] outside the land of Israel, they are **forbidden to eat**. It appears to me that the reason for this is **so that they don't get mixed with fruits from outside the land which would result in Shemitah produce becoming mundane.**

8. Rabbi Shlomo Sirilo (16th century Israel), Commentary on Yerushalmi Shviit 6:5

ועוד נ"ל דאשכחן גבי קדשים דשורפין אותן במקומן כדמפ" טעמא בפ' כל שעה בקדש באש תשרף במקום אכילתו שריפתו וגזור נמי בתרומה ככה וכן בפירות שביעית בעו ביעור בארץ שיאכלם שם בביעור דהיתירא- ובביעור דאיסורא שישרפם בארץ לכתחלה, ומשמע בת"כ דאם הוציאן דלא מצי למיכלינהו... ונראה הטעם משום דמיקרו קדש דדייני בהו דינא דיוצא בקדש כן נ"ל

It also appears to me that we find that sanctified items must be burned in their place as the Talmud explains in Pesach: “It the Holy, it shall be burned with fire” (Vayikra 6:23)- in its place of eating, there it shall burnt. They declared the same for Terumah, and so too Shemithah produce requires removal in the land of Israel, it can either be eaten there during the time of “permissible removal”, or ideally burnt there during the time of “forbidden removal”. The Torat Kohanim implies that if a person brings [Shemithah fruits] outside [the Land of Israel] one can't eat it...it appears that the reason for this is that **[Shemithah fruits] are considered “holy”** such that they are disqualified if they are taken out [of their] appropriate places [just as sacrifices are disqualified if they are taken out of the temple].

9. Rabbi Samson ben Abraham of Sens (12th century France), commentary on Mishna Shviit 6:5

וכן פירות שביעית בעינן ביעור בארץ וסתמא כר"ש בן אלעזר דתניא...ר"ש בן אלעזר אומר מביאן בארץ ומבערן שנה' (ויקרא כה) בארצך תהיה כל תבואתה לאכול

So too, Shemithah fruits require removal in the land [of Israel]. The Mishnah follows Rabbi Shimon the son of Elazar [as quoted in Pesachim 52b]: The Rabbis taught...Rabbi Shimon the son of Elazar said: “he should bring them to the land of Israel and remove them as it says (Vayikra 25:7): “**In your land**, all it's grain shall be to eat”.

Explaining the Story of Rav Safra: Read sources 10-12 to learn about the story of Rav Safra who brought Shemithah wine outside the land of Israel.

- *Is this story consistent with the misnha in Shviit 6:5?*
- *How do the answers to this question affect the applicability of the prohibition against export?*

10. Talmud, Pesachim 52b (William Davidson Edition translation)

רב ספרא נפק מארץ ישראל לחוצה לארץ, הוה בהדיה גרבא דחמרא דשביעית. לוו בהדיה רב הונא בריה דרב איקא ורב כהנא. אמר להו: איכא דשמיע ליה מיניה דרבי אבהו הלכה כרבי שמעון בן אלעזר או לא? - אמר ליה רב כהנא; הכי אמר רבי אבהו: הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. אמר ליה רב הונא בריה דרב איקא הכי אמר רבי אבהו: אין הלכה כרבי שמעון בן אלעזר. אמר רב ספרא: נקוט הא כללא דרב הונא בידך, דדייק וגמר שמעתתא מפומיה דרביה

Rav Safra left Eretz Yisrael and went to the Diaspora, and he had with him a jug of Sabbatical Year wine. Rav Huna, son of Rav Ika, and Rav Kahana accompanied him. He said to them: Is there anyone who heard from Rabbi Abbahu whether the *halakha* is in accordance with the opinion of Rabbi Shimon ben Elazar or not? According to his opinion, Rav Safra would be required to return the wine to Eretz Yisrael. Rav Kahana said to him that this is what Rabbi Abbahu said: The *halakha* is in accordance with the opinion of Rabbi Shimon ben Elazar, and one is required to return and perform removal of the Sabbatical Year produce in Eretz Yisrael. Rav Huna, son of Rav Ika, said that this is what Rabbi Abbahu said: The *halakha* is not in accordance with the opinion of Rabbi Shimon ben Elazar, and one may perform removal wherever he may be. Rav Safra said: Take that principle of Rav Huna in your hand, i.e., rely on it, as he is scrupulous and he learned the *halakha* well from the mouth of its originator, as the Sage Raḥava from the city of Pumbedita would do.

11. Rabbi Samson ben Abraham of Sens (12th century France), commentary on Mishna Shviit 6:5

ודבר תימה למאן דפסק בפ' מקום שנהגו (דף נ"ב ב) [דאין] הלכה כר' שמעון בן אלעזר היכי שביק מתני' ושמא לכתחלה אפילו [רבי] מודה דאין מוציאין אפילו קודם הביעור ורב ספרא דאפיק גרבא דחמרא בשביעית מא"י לחוצה לארץ שוגג היה...

This is befuddling according to the opinion that rules in Pesachim 52b that the halacha doesn't follow Rabbi Shimon son of Elazar, how could they disregard the Mishna?

Maybe, ideally even Rebbi admits that it's forbidden to export even before the time of "removal". Rabbi Safra who brought out a barrel of wine during the seventh year from the Land of Israel to outside the land did so accidentally...

12. Tosafot on Pesachim 52b

רב ספרא אפיק גרבא דחמרא מא"י לח"ל - הקשה ריב"א דתנן בפ"ו דשביעית (משנה ה) אין מוציאין שמן שריפה ופירות שביעית מן הארץ לח"ל ותירץ דהתם מיירי לאכילה ורב ספרא אפיק לסחורה דיש סחורה שמותרת אי נמי בשוגג הוציא

The Riva was bothered since it teaches in Mishna Shviit 6:5: "We don't export impure Terumah oil or Shemitah fruit from the Land [of Israel] to outside the land"!

He answered that the mishna discussed exporting for the purpose of eating while Rabbi Safra transported the wine **for commercial purposes** since some commerce is permitted. Alternatively, he brought it out accidentally...

Tosafot alludes to the prohibition against engaging in commerce with Shemitah produce. Read source 13 to see some details about this prohibition according to the Rambam.

➤ *How does the prohibition against commerce relate to the prohibition against export?*

13. Rabbi Moses Maimonides (12th century Egypt) Laws of Shemitah 6:1-3, (Chabad.org translation)

אין עושין סחורה בפירות שביעית, ואם רצה למכור מעט מפירות שביעית מוכר, ואותן הדמים הרי הן כפירות שביעית וילקח בהן מאכל ויאכל בקדושת שביעית, ואותו הפרי הנמכר הרי הוא בקדושתו כשהיה.

לא יהיה לוקח ירקות שדה ומוכר, ולא יצבע מקליפי שביעית בשכר, מפני שזה עושה סחורה בפירות שביעית, לקח ירקות לאכול והותר מותר למכור המותר והדמים שביעית, וכן אם לקט ירקות לעצמו ולקח מהן בנו או בן בתו ומכר ה"ז מותר והדמים דמי שביעית.

כשמוכרין פירות שביעית אין מוכרין אותן לא במדה ולא במשקל ולא במנין, כדי שלא יהיה כסוחר פירות שביעית, אלא מוכר המעט שמוכר אכסרה להודיע שהוא הפקר ולוקח הדמים לקנות בהן אוכל אחר

We may not use the produce of the Sabbatical year for commercial activity. If one desires to sell a small amount of the produce of the Sabbatical year, he may. The money he receives [in return] has the same status as the produce of the Sabbatical year. He should use it to purchase food and eat that food according to the restrictions of the holiness of the Sabbatical year. The produce that was sold retains the holiness it possessed previously.

[In the Sabbatical year,] one should not reap vegetables from a field and sell them, nor should one charge a fee for dyeing with shells [from produce] of the Sabbatical year, because this is using the produce of the Sabbatical year for commercial activity. If one reaped vegetables to partake of them and some were left over, he may sell the remainder. The proceeds are considered as the produce of the Sabbatical year. Similarly, if a person reaped vegetables for himself and his son or grandson took some of them and sold them, [the sale] is permitted and the proceeds are considered as the produce of the Sabbatical year.

When the produce of the Sabbatical year is sold, it should not be sold by measure, nor by weight, nor by number, so that it will not appear that one is selling produce in the Sabbatical year. Instead, one should sell a small amount by estimation to make it known that [the produce] is ownerless. And the proceeds of the sale should be used to purchase other food.

Read sources 14-15 for an explanation of Tosafot in Pesachim, and two leniencies based on the explanation of Tosafot and Rabbi Shimshon of Sens:

14. Rabbi Yaakov Dovid Wilofsky (19th century Russia), Beit Ridvaz 5:18

משא"כ להוציא לסחורה הוא דבר מועט... בכדי מזונותיו דווקא ולא יותר והוא מותר מן התורה ומקיים בזה ג"כ והיתה שבת הארץ לכם לאכלה כלומר עד כדי מזונותיו מותר אתה משבת הארץ. ומזה העלו בתוס' ז"ל דלסחורה מותר בדבר מועט לצורך מזונותיו

As opposed to exporting a small amount for commerce... enough for one's sustenance specifically and no more, which is permissible according to the Torah and in this way he fulfills (Vayikra 25:6) "and the rest of the land

shall be for you to eat”, meaning you are permitted to partake of the rest of the land as much as is needed for one’s sustenance. Based on this Tosafot concluded that [one can export] a small amount for commercial purposes...

15. Rabbi Avraham Isaac Kook (20th century Israel), Shabbat HaAretz, Final Pamphlet Essay 23

ונראה מריהטא דלישניה שהפירוש הפשוט הוא שמשנתנו אתיא כרשב"א, דס"ל שאם יצאו מחזירין, אבל מ"ד דאין מחזירין אלא מתבערין במקומם... ה"נ דהוא סבר שמותר להוציא... ולפ"ז, י"ל לדידן דקיי"ל דמתבערין במקומן, וכדפסק הרמב"ם (ה' שמיטה פ"ז הי"ב), ...הכי נמי י"ל דמותר להוציא...

והו"ך מ"ז הלא כתב התוס'...הנה לפי התירוץ הראשון לסחורה המותרת מותר להוציא, ואחד מאופני היתר הסחורה הוא ע"י הבלעה, כדאמרינן (סוכה ל"ט א':) מבליע לו דמי אתרוג בלולב...א"כ מותר בשעה"ד גם להבליע דמי יין בקנקנים וכיו"ב, ובפרט כשמצורף לזה מה שאין מוכר הלוקט עצמו כ"א אחר, שע"פ התוספתא, ודיוק לשון תוספות שם, מוכח שע"ז בעצמו יש לסמוך שאין איסור סחורה, רק שלא ימכור כל שעה על ההוא אתרא. וי"ל, שבצירוף מה שאין הלוקט עצמו מוכר, ביחד עם הבלעה, קיל טפי, דהוי בכלל סחורה המותרת שאין עליה איסור הוצאה.

It appears from the thrust of the language [of Rabbi Shimshon of Sens] that the simple explanation is that our Mishna [which forbids export] follows the opinion of Rabbi Shimon the son of Elazar, who holds that if one takes out [Shemittah] produce, they must return it [to the land of Israel], but the one who says that one can remove them [in their place]...they would also hold that it's permissible to export...according to this one can suggest that since we have established that the fruits can be removed in their place, as the Rambam rules (Shemittah 7:12)...so too it is permissible to export...

Aside from this, Tosafot writes...according to the first answers one can export in the cases in which commerce is permissible. One of the ways in which [commerce] is permissible is through inclusion [of the price of the Shemittah produce in a batch sale with non-Shemittah items], as we say in (Sukkah 39a)...if so it is permissible at a time of need to include the value of the wine in the price of the bottles and the like, especially if we combine to this the fact that the gatherer of the produce doesn't sell it, but rather another person, and according to the Tosefta, and the precise reading of Tosafot there, it's clear that based on this alone we can presume that there is no prohibition of commerce as long as he doesn't sell [the Shemittah produce] consistently in the same place. We can suggest that combining that which the gatherer himself doesn't sell the produce, together with inclusion, it's very lenient and included in the category of permissible commerce which isn't susceptible to the prohibition against export.

Allowance for Export When “Biur” Is of No Concern: We learned that according to Rabbi Shimshon of Sens, the prohibition against exports is connected to the mitzvah of “biur”. Read sources 16-17 for leniencies based on this understanding.

16. Rabbi Yisroel Lifshitz (18th century Poland), Tiferet Yisrael- Hilchita Gvirta Mishna Shviit Chapter 6

אין מוציאין אפילו תרומה שכבר נטמאה. או פירות שביעית לאחר זמן הביעור מא"י לח"ל. דתרומה טמאה צריך שריפה רק בא"י. ושביעית אחר הביעור. צריך לבערו רק בא"י:

We don't export Terumah even if it has become impure or Shemittah produce **after the time of “biur”**, from Israel to outside the land of Israel. For impure Terumah requires burning in Israel, and Shemittah produce after the time of “biur” requires “biur” in the land of Israel

17. Rabbi Yaakov Dovid Wilofsky (19th century Russia), Beit Ridvaz 5:18

אבל לאחר הביעור מותר להוציאן לחו"ל ויעשה הביעור הנהוג ע"פ הפוסקים ז"ל להפקירן בעודן בא"י ולהזכור ולזכות בהם, ולאחר הזכ"י כדרך שזוכין מן ההפקר מותר להוציאן לחו"ל ולמכור בהבלעה עם יין של ששית ויחשוב כל הדמים על יין ששית וכל חביות צריך לחתום

שהוא יין של שביעית וכן הסוחרים ידבקו פתקאות על כל בקבוק שהוא יין של שביעית וימכור ביחד עם יין של שאר השנים בהבלעה, ואז יהיה מצוה על כל ישראל לקנות כל יין קידוש והבדלה וד' כוסות ועל כל כוס של ברית מילה דוקא מיין של שביעית יותר מן שאר היינות

But after “*biur*”, it is permissible to export them to outside the land of Israel. One should perform the *biur* as per the custom of the authorities, to declare them ownerless while they are still in Israel, and to retrieve them. After one retrieves them as they would retrieve free produce, it’s permissible to export them and sell them by including them with sale of wine of the sixth year and calculating the price based on the wine of the sixth year. All the barrels must be sealed to indicate they contain wine of the seventh year. The merchants should stick labels on each bottle of wine indicating that it is wine of the seventh year, and it should be sold with the wine of other years through “inclusion”.

It will then be a mitzvah upon each Jew to buy Shemitah wine and use it for Kiddush, Havdallah, and the four cups, and for each Brit Milah...

Additional Leniencies: Read sources 18-21. What additional leniencies may allow exporting Shemitah produce? What is the reasoning behind these leniencies?

18. Rabbi Avraham Isaac Kook (20th century Israel), Shabbat HaAretz 5:13

יש מי שהקל לייצא כשהגידולים ניטעו לצורך יצוא ויש אומרים שקשה להקל בכך. ויש שהקלו לייצא כאשר הפירות בארץ מרובים כל כך שאין אפשרות לאכלם בארץ והם יבואו לידי הפסד

Some are lenient to allow export when the plants were grown for the purpose of export. Some say it’s difficult to be lenient in this way. There are some who allow export when there are too many fruits such that it’s impossible to eat them in the land of Israel and they will end up being lost.

19. Rabbi Yaakov Ariel (21st Century Israel), In the Tent of Torah 3:8, Exporting Shemitah Fruits

הפתרון המרווח שניתן באמצעותו לענות על בעיית היצוא הוא לענ"ד ע"י התקשרות מוקדמת של החקלאים בארץ עם סוכנויות שיווק בחו"ל שיקנו את הפרי בתחילת גידולו ("דאמאן" בלע"ז) ומכיון שהפרי שייך לנוכרים מתחילת גידולו אפשר להסתמך על סברתו של הגרשז"א ולהתיר את היצוא לחו"ל. ואין כאן הערמה, כי הרי בלאו הכי מגדלים את הפרי לשם יצוא וא"כ אפשר להקדים את המכירה.

The most common solution that can be used to solve the export problem is by having the farmers in Israel make contact in advance with marketing agencies abroad who will buy the fruit at the beginning of its cultivation ("Daman") and since the fruit belongs to foreigners from the beginning of its cultivation, one can rely on Rabbi Shlom Zalman Auerbach and allow exports abroad. And there is no deception here, because in any case the fruit is grown for exports, and therefore the sale can be brought forward.

20. Rabbi Yaakov Dovid Wilofsky (19th century Russia), Beit Ridvaz 5:18

ראיתי דהראב"ד ז"ל מפרש להתו"כ דהוא אסמכסא ומדרבנן הוא ועיין בתשובה השני' שפשוט הדבר דבזה"ז לא שייך זאת דהא כל עיקר דאסרו רבנן להוציא לחו"ל הוא משום דבשביעית היה תבואה ופירות מעט לפיכך אסרו רבנן להוציא מא"י שהיה הרבה אוכלין בא"י משא"כ בזה"ז שאין אוכלין בא"י ואדרבה אם לא היו מוציאים לחו"ל הרי אנו מפסידין פירות שביעית שיתבלו וירקבו כי אין להם אוכלים ולא שותין בארץ וההורה אמרה לאכלה ולא להפסד ואי אפשר לאמר שיגזרו רבנן בזה:

I saw that the Raavad z”l explains that the Torat Kohanim is simply a support and [the prohibition against export] is only rabbinic. See my second responsa, that it’s clear that nowadays, this law isn’t relevant. For the main reason the Rabbis forbade export is because during the seventh year there is a small amount of fruits and grain. Therefore, the rabbis forbade exporting from the land of Israel where there are many who want to eat. As opposed to nowadays, when there aren’t many to eat the fruit in Israel. On the contrary, if they don’t export outside of Israel, we will cause the loss of Shemitah produce for it will become rotten for there is no one to eat or drink it in the land and the Torah said: “it shall be for eating and not for loss”. It’s impossible to suggest the Rabbis instituted this decree in such a case!

21. Rabbi Eliezer Melamed (21st century Israel), Laws of Shviit 8:5

כפי שלמדנו, יש רוצים להימנע משימוש ב'היתר המכירה' ולקיים את כל החקלאות בארץ במסגרת 'אוצר בית דין'. אלא שהואיל ואסרו חכמים להוציא בשביעית פירות שיש בהם קדושת שביעית לחוץ לארץ, וכמחצית מהתוצרת החקלאית נמכרת בדרך כלל בחוץ לארץ, לכאורה אין לבעיה זו פתרון.

ואע"פ כן סוברים תומכי 'אוצר בית דין' שהואיל ומדובר בשעת דחק והפסד מרובה, מפני שאם שנה אחת לא ייצאו פירות, יתפשו המתחרים את מקומם וייגרם לחקלאים נזק גדול מאוד, ניתן לסמוך על סברות שונות ולהתיר את ייצוא פירות השביעית המקודשים לחוץ לארץ... מ"מ נראה שלאחר כל הדחוקים שמצינו בדין זה, 'היתר המכירה' הרבה יותר מרווח.

As we have learned, some want to avoid using the 'sales permit' and maintain all agriculture in the country within the framework of the Otzar Beit Din. But since sages forbade the export of Shemitah fruit which has a Shemitah holiness abroad, and about half of the agricultural produce is usually sold abroad, seemingly there is no solution to this problem.

Proponents of the Otzar Beit Din also believe that this is a time of great pressure and loss, because if one year no fruit comes out, the competitors take their place and the farmers are harmed very much, different opinions can be relied on and the export of the Shemitah's sacred fruit can be allowed abroad. ..

Nevertheless, it seems that after all the hardships we have mentioned in this law, the 'sales permit' is much easier.

For more on Heter Mechirah: <https://www.yutorah.org/lectures/lecture.cfm/989872/rabbi-sammy-bergman/heter-mechirah-the-contraversial-shemitah-sale/>

Purchasing Etrogim during the Shemitah Year: Read sources 22-23 for two different perspectives on the viability of buying Etrogim which have been exported from Israel during the Shemitah year.

22. Rabbi Naftali Berlin (19th century Lithuania), Meishiv Davar 2:56

ע"ד מסחר האתרוגים בשנה זו שהיא שנת שביעית אין דעתי נוחה כלל...ועל כן כאשר כבר הוציאו סוחרים אתרוגים מא"י השתדלתי שישלחו לי אתרוג באופן שאשלם דמיו אחר החג ותיכף אחר החג צייתי לטגן את האתרוג ולאכול בקדושת שביעית ואחר כך שלחתי את המעות ושוב אינו חל קדושת הפירות כדאיתא בע"ז (ס"ב), כל זה היה אז ועתה שהאתרוגים המה פירות שביד ישראל ודאי עלינו להנהיג בהם קדושה שלא להוציאם לחו"ל ואין לנו לעשות בהם סחורה ואף ע"ג שהתירו הגאונים העבודה מרוב דוחק ושלא מדעתי ורצוני כלל, מכ"מ קדושת שביעית נוהג בם, ועלינו המשתדלים להקים ישוב ארץ ישראל עלינו לשמור קדושתה, וה' יהיה עמנו ויגיה חשכנו ויעמידנו על קרן אורה, ולשוב למצות קדושת הארץ ומעשרות וכל פרטי הקדושה במהרה, ונודה לה' חסדו ואמונתו לבית ישראל בגבורה: ידידו נפתלי צבי יהודא ברלין.

Regarding trading the etrogim this year, which is the seventh year, it is not at all comfortable for me... And so when the etrog merchants had already taken them out of Israel I tried to have them send me an etrog in such a way that I would pay the money after the holiday, and immediately after the holiday I ordered to fry the etrog and eat it with the holiness of Shemitah and then I sent the money and the fruit's sanctity no longer applies (Avodah Zarah 62). All this was then and now that the etrogim are fruits in the hands of Jews, we must surely institute holiness in them not to take them abroad, and we must not do commerce with them, and even though the great rabbis allowed the work out of urgency and not according to my opinion, never the less the holiness of the seventh holiness year applies to them, And we who strive to establish the settlement of Eretz Yisrael must preserve its sanctity, and Gd will be with us and illuminate our darkness, and stand us up on the horn of light, and return to the mitzvah of the sanctity of the land and tithes and all the details of holiness soon, and thank God for His grace and faith in the house of Israel.

23. Rabbi Moshe Feinstein (20th century New York), Igrot Moshe Orach Chaim 5:42

הנה כבר בארתי דעתי בספרי אגרות משה או"ח חלק א' סימן קפ"ו ונתפרסם בשמי הרבה פעמים אחר כך בשני השמיטה שעברו, וגם עכשיו בשנת תשכ"ו שהוא שנת השמיטה, יוכלו לפרסם דעתי בדבר אתרוגי א"י בשנת השמיטה שעשו כתקנתם על ידי מכירה לנכרי. שאף להאין

סוברין היתר המכירה לנכרי שהורו איזה גדולים מדורות הקודמין, ואפילו להסוברין דאיסור שביעית בזמן הזה הוא מדאורייתא, ליכא שום טעם לפוסלם למצוות ד' מינים...

ומצד איסור הוצאה מארץ ישראל לחו"ל, הא לתירוץ הראשון בתוס' פסחים שם ד"ה רב ספרא מותר להוציא שלא לאכילה. ולחד שיטה בר"ש פ"ו משביעית מ"ה תלויה הוצאה לחו"ל בדין הביעור שנחלקו בזה בפסחים שם, וכיוון שהלכה כת"ק שמתבערין בכ"מ ליכא כלל דין זה דאיסור הוצאה לחו"ל. ואף למאי דכתב הר"ש, ושמא לכתחילה אסרו להוציא לכו"ע, ולהרמב"ם פ"ה משמיטה הי"ג שפוסק דאין מוציאין פירות שביעית לחו"ל, לא אסרום באכילה מחמת שעברו על איסור כשהוציאום...

ומצד איסור הוצאה לחוץ לארץ שעל המוציאין, אין נוגע זה להלוקחים. והם אפשר סמכו על התוס' דשלא לאכילה מותר, כיוון דאיסור דרבנן הוא. ואף אם סמכו על היתר המכירה שעשו ע"י הוראה אין למחות בידם כמו שנתבאר באג"מ שם. ולכן יכולים לקנותם כבכל השנים, אבל דוקא עם לולב.

I have already clarified my opinion in Igrot Moshe Orach Chaim 1:186, and it was published in my name many times afterward in the last two shemitahs, and even now in the year 5766 which is the year of the shemitah, they will be able to publish my opinion regarding the etrogim of Israel in the shemitah year that they made as their custom by selling to gentiles. Even according to those who don't hold of the "Sale Permit" to gentiles, and even according to those who hold that the Shemitah year still applies biblically, there is no reason to disqualify the produce from the mitzvah of the four species...

Regarding the prohibition against export, according to the first answer in Tosafot Pesachim 52b it's permissible to export if it's not for the purpose of eating. According to one opinion of Rabbi Samson of Sens, the prohibition against export is contingent upon the law of "biur" which they argue in Pesachim, and since the law follows the opinion that one can do "biur" anywhere, the prohibition doesn't apply at all. Even according to the Rambam who forbids export, it doesn't result in the produce becoming forbidden to eat...

The prohibition against export doesn't apply to the buyers. It's possible they rely on Tosafot, since it's a rabbinic prohibition, and even if they rely on the "Sale Permit" which was done based on the ruling, one shouldn't object to them. Therefore, one can buy them as we do all the years, but only with a lulav.

24. Kollel Eretz Chemda, B'Mareh HaBazak Volume VI, Responsa 99

טורונטו, קנדה, טבת תשס"ד

שאלה: אני משרת כרב בטורונטו. לפני סיום ביקורי בארץ עברתי דרך חנות ה"דיוטי פרי" בנמל התעופה בן גוריון וקניתי שם כמה בקבוקים של יין "גמלא". כשהגעתי הביתה שמתי לב שהם מתוצרת שנת השביעית, ושוקו על ידי אוצר בית-דין. תהיתי מה דינם לעניין ביעור בערב פסח של השמינית, שהיה כבר שנתיים קודם. האם היין קדוש בקדושת שביעית? האם הוא נאסר כיוון שעבר זמן הביעור? כיצד עלי לנהוג ביין זה?

תשובה:

א. פירות הקדושים בקדושת שביעית אסור להוציאם לחו"ל, וצריך לבערם לפני פסח של השנה השמינית. מובן שדין זה חל גם על מיצים ויין.

ב. יינות רמת הגולן משווקים בהכשר הרב אברהם אויערבך אב"ד ורב העיר טבריה. בבירור שעשינו עמו התברר כי בשנת השמיטה האחרונה (תשס"א) כל היינות הופקו מענבים שהטיפול בהם נעשה בידי אוצר בית-דין (לא מענבים של נוכרים ולא על פי היתר המכירה). כיוון שמדובר בכמות גדולה, סיכמו שליחי הרב אויערבך עם החנויות שהן פועלות כשליחים של בית-הדין, לכן אם היינות היו עדיין בחנויות בזמן הביעור לא נתחייב היין בביעור. לאחר זמן הביעור התיר הרב אויערבך את הייצוא לחו"ל, כיוון שלשיטת הר"ש משאנץ האיסור לייצא נובע מהחובה לבער בארץ, וממילא מה שאינו חייב בביעור מותר לייצאו.

ד. יין זה, הקדוש בקדושת שביעית, יש להקפיד בו שלא ייפסד שלא לצורך, לכן:

1. אסור להפסידו, כגון לשפכו או למלא מעל לגדותיה את כוס הקידוש

2. אסור להשתמש בו לשימוש פחות חשוב משימוש הרגיל, כגון להוסיפו לתבשיל.

מאידך גיסא, הכלל הגדול הוא "עושה בהם כדרך שהוא עושה בשלו".

ה. נציין כי יש עניין מיוחד באכילת פירות הקדושים בקדושת שביעית, ועוד יותר פירות המשווקים על ידי אוצר בית-דין, שבכך מחזקים את ידי החקלאים מיישבי ארץ ישראל המקפידים על שמירת הלכות התלויות בארץ, והם "גיבורי כח עושי דברו" האמיתיים.

ו. נוסף ונזהיר בהזדמנות זו, כי בחנויות ה"דיוטי פרי" בשדה התעופה בן גוריון אין עורכים מכירת חמץ כללית, ויש לבדוק בכל קנייה, בעיקר בתקופה שלאחר הפסח, שאין במוצר חמץ שעבר עליו הפסח. במיוחד יש להיזהר מקניית ויסקי, שהנו חמץ גמור.

Toronto, Canada, Tevet 2004

Question: I serve as a rabbi in Toronto. Before finishing my visit to Israel, I passed through the "Duty Free" store at Ben Gurion Airport and bought a few bottles of "Gamla" wine. When I got home, I noticed that they were made in the seventh year, and were marketed by Otzar Beit Din. I wondered what their status was regarding *biur* during Pesach of the eighth year, which had been two years earlier. Is wine holy with Shemitah sanctity? Was it banned because the *biur* time had passed? How should I handle this wine?

Answer

A. The fruits sanctified with the holiness of Shemitah are not to be taken abroad, and must be eaten before the Passover of the eighth year. Of course, this law also applies to juices and wine.

B. Golan Heights wines are marketed under the kosher status of Rabbi Avraham Auerbach, Av Beit Din and Rabbi of the city of Tiberias. We clarified with him that during the last shemita (5769) all the wines were produced from grapes handled by Otzar Beit Din).

Since this is a large quantity, Rabbi Auerbach's emissaries agreed with the shops that they operate as emissaries of the Beit Din, so if the wines were still in the stores at the time of *biur*, it would not require *biur*. After the time of the *biur*, Rabbi Auerbach allowed the export abroad, because according to the Rash's opinion, the ban on exporting stems from the obligation to burn in the country, and in any case what is not obligated in *biur* is allowed to be exported.

D. This wine, sanctified with the holiness of Shemitah, one must be careful not to lose it unnecessarily, therefore:

1. It must not be lost, such as pouring it or filling the kiddush cup over its banks
2. It should not be used for a less important use than its usual use, such as adding it to a stew.

On the other hand, the great rule is "do to them as one does to his own."

E. It should be noted that there is a special interest in eating the fruits sanctified with the holiness of Shemitah, and even more fruits marketed by Otzar Beit Din, which thereby strengthen the farmers from the settlers of Eretz Yisrael who observe the laws that depend on the land, and are true "heroes of power."

We will add and warn on this occasion that the "duty free" stores at Ben Gurion Airport do not hold general chametz sales, and it should be checked with every purchase, especially in the post-Passover period, that there is no chametz product that Passover has passed. Be especially careful when buying whiskey, which is a complete chametz.

25. Shemitah 101, Rabbi Tsvi Heber

https://www.cor.ca/view/539/shemittah_101.html

During the last *Shemittah* cycle, COR was informed of a variety of *Shemittah* produce that surfaced at the Toronto Food Terminal, the central locale for imported produce to the Greater Toronto Area. Examples of such produce included coloured peppers, a variety of tomatoes, baby cucumbers, flower zucchini, gooseberries, kumquats, medjul dates, chives, persimmons and fresh herbs. Generally speaking, such produce comes from farms that do not keep the laws of *Shemittah* and use the export market to compensate for the weakened demand for their produce in Israel.

It is important for consumers to be proactive when shopping. Often, Israeli produce will be recognizable through a sticker with the country of origin on the surface of the fruit or vegetable. Canadian labeling laws require that a supermarket display the country of origin through appropriate signage. Although signage is not always accurate, it can serve to identify Israeli produce and should always be checked. Fruit and vegetable markets that are under COR supervision are *Shemittah* free markets.

It is also a possibility that Israeli wine “Vintage 2015” may appear on the market after the completion of the *Shemittah* year. After the last *Shemittah* cycle, the Liquor Control Board of Ontario (L.C.B.O) expressed a desire to import an Israeli wine which was under the *hechsher* of an *Otzar Bais Din* in Israel. This was strongly discouraged at the time since *Otzar Bais Din* produce has *Kedushas Shevi’is* and it is forbidden to export *Shemittah* produce.

Furthermore, *Shemittah* wine must be treated with care and not wasted at all. For example, when using *Shemittah* wine for *havdalah*, one must be careful not to allow the cup to spill over and one should not extinguish the flame into spilled wine, as is commonly the custom. While those living in Israel are accustomed to eating *Shemittah* produce in this manner, we, in *chutz la’aretz*, are not and we may mindlessly treat the *Shemittah* wine inappropriately.

26. Shemittah beyond Shemittah, Rabbi Tsvi Heber- Classifying *Shemittah* Produce

https://www.cor.ca/view/720/shemittah_beyond_shemittah.html

Vegetables that are not fully grown and ready for harvest by the conclusion of the *Shemittah* year are no longer classified as *Shemittah*. In contrast, grains and legumes will be classified as *Shemittah* as long as they reach one third of their growth in the *Shemittah* year and fruits will be classified as *Shemittah* even if they merely experience *chanatah*– edibility – in the *Shemittah* year. This means that fruits will remain *Shemittah* until well into the upcoming eighth year. For example, dates will remain *Shemittah* until the very end of 5776. Mangoes will remain *Shemittah* until the summer of 5776

Esrogim

An area of *Shemittah* that will impact Jewish people all over the world is how to deal with *Esrogim* from *Eretz Yisroel*. While there are those who prefer not to use *Shemittah Esrogim* since incessant handling of the *Esrog* may cause it to brown, most agree that it is actually preferable to use *Shemittah Esrogim* and that one need not worry about spoilage caused through handling as long as the handling is necessary for the *mitzvah*. It is always important to only purchase an *Esrog* that has a reliable *hechsher* to ensure that it is a pure species and not grafted with a lemon. This year, the need to ensure reliable *hashgacha* is compounded since it is important that the *Esrog* come from an orchard that belongs to a farmer who keeps the laws of *Shemittah* properly. This is because there is a question as to whether the *mitzvah* can be fulfilled with an *Esrog* that was cultivated improperly during *Shemittah*.

Review

- *What reasons are provided for the prohibition against exporting Shemittah produce?*
- *What leniencies are suggested by the authorities to allow the export of Shemittah produce?*
- *If one purchases Shemittah produces, what laws does she need to be sensitive to?*